

CENTAR ZA MIROVNE STUDIJE – PROFIL ORGANIZACIJE

Centar za mirovne studije (CMS) je neprofitna udruga građana i građanki čija misija je promocija nenasilja, ljudskih prava i društvene promjene kroz kombinirane pristupe: istraživanja, obrazovanje, aktivizam i rad na javnim politikama. CMS je osnovan 1996. godine s namjerom promicanja vrijednosti nenasilja, društvene pravde, poštivanja ljudskih prava, tolerancije i prihvaćanja različitosti kroz participativne metode mirovnog obrazovanja istraživanja i javnog zagovaranja izgradnje mira.

CMS vjeruje da gradeći mrežu obrazovanih građana koji imaju vještine i primjenjuju vrijednosti izgradnja mira doprinosimo stvaranju aktivnog i utjecajnog civilnog društva. Osnažujući aktivne i/ili zainteresirane građane želimo biti pokretačka snaga u promicanju trajnog i pozitivnog mira u regiji. Putem javnih događanja i akcija CMS želi utjecati na javnost, medije i državne strukture kako bi ih potakli da se uključe u paralelne procese suočavanja s prošlošću, artikuliranja politika izgradnje mira i provođenja programa izgradnje mira.

Ciljevi osnivanja i rada udruge su:

- poticanje kreativne razmjene teorijskih i praktičnih pristupa mirovnom obrazovanju, transformaciji sukoba i izgradnji društvene pravde kroz seminare, tečajeve i studentske programe;
- poticanje istraživanja tema koje se tiču izgradnje mira te obrazovanja za mir, s naročitim osvrtom na iskustva iz Hrvatske i šire regije;
- podupiranje umrežavanja i razmjene iskustva o izgradnji mira u Hrvatskoj i široj regiji zahvaćenoj ratom 1991. godine;
- pružanje informacija, potpore i partnerstva svim lokalnim inicijativama u nastanku čije se aktivnosti dotiču izgradnje mira;
- razvijanje kulture dijaloga i kulture nenasilnog življenja;
- afirmiranje aktivističkog pristupa u lokalnoj zajednici;
- kontinuirano samoobrazovanje članova/ica i sudionika/ca u programima Centra na unapređenju vlastitog razumijevanja mirovnog rada;
- iniciranje novih modela samoobrazovanja te
- uključivanje u međunarodnu mrežu Centara za mirovne studije

Svrha osnivanja i djelovanja Centra je promicanje i podupiranje vrijednosti nenasilja, društvene pravde, poštivanja ljudskih prava, snošljivosti i prihvaćanja razlika i različitosti, kroz participativne

procesu učenja koji uključuju razmjenu, artikulaciju te promišljanje praktičnih iskustava čiji je poziv transformacija sukoba i izgradnja društveno pravnih odnosa.

Djelatnosti kojima se ostvaruju ciljevi udruge:

- 1) Poticanje kreativne razmjene teorijskih i praktičnih pristupa mirovnom obrazovanju, transformaciji sukoba i izgradnji društvene pravde kroz radionice, seminare, treninge i studijske programe.
- 2) Poticanje istraživanja tema koje se tiču izgradnje mira te obrazovanja za mir, s naročitim osvrtom na iskustva iz Hrvatske i šire regije.
- 3) Predlaganje, zagovaranje i praćenje nacionalnih i međunarodnih javnih politika izgradnje mira i ljudskih prava.
- 4) Podupiranje umrežavanja i razmjena stečenog postratnog i tranzicijskog iskustva o izgradnji mira i zaštiti i promicanju ljudskih prava u Hrvatskoj i izvan nje kroz projekte međunarodne razvojne suradnje.
- 5) Pružanje informacija, besplatne pravne pomoći i potpore žrtvama društvene nepravde i marginaliziranim društvenim skupinama.
- 6) Suzbijanje i zaštita od diskriminacije
- 7) Podupiranje umrežavanja i razmjene iskustva o izgradnji mira u Hrvatskoj i široj regiji obuhvaćenoj ratovima 90-ih godina 20. stoljeća.
- 8) Pružanje informacija, potpore i partnerstva lokalnim inicijativama u nastanku i radu u područjima aktivnosti Centra.
- 9) Razvijanje kulture dijaloga i kulture nenasilnog življenja.
- 10) Afirmiranje aktivističkog pristupa u lokalnoj zajednici.
- 11) Kontinuirano samoobrazovanje članova i članica i sudionika/sudionica programa Centra, na unapređenju vlastitog razumijevanja mirovnog rada.
- 12) Iniciranje novih modela samoobrazovanja.
- 13) Uključivanje u srodne međunarodne organizacije.
- 14) Promicanje aktivnog sudjelovanja mladih u društvu.
- 15) Izdavanje knjiga, publikacija i ostalih materijala koji se tiču izgradnje mira i ljudskih prava.

Sukladno Strateškom planu Centra za mirovne studije, 2016. – 2020., CMS djeluje kroz **četiri programa**: (1) **Program borbe protiv rasizma, ksenofobije i etničkog ekskluzivizma**, (2) **Program Nenasilje i transformacija sukoba** te (3) **Program socio-ekonomske pravde** i (4) **Program ljudske sigurnosti**.

U kontekstu dostave prijedloga za imenovanje članova Radne skupine za izradu Nacionalnog plana za borbu protiv diskriminacije za razdoblje od 2017. do 2022. godine, posebno treba istaknuti aktivnosti **Programa borbe protiv rasizma, ksenofobije i etničkog ekskluzivizma**, unutar kojeg djeluje potprogram Suzbijanje diskriminacije i zaštita prava manjina. Opći programski cilj ovog potprograma je Povećati otvorenost hrvatskog društva prema različitostima, dok su **posebni ciljevi**:

- 1) Doprinijeti jačanju kapaciteta institucija i OCD-a za primjenu Zakona o suzbijanju diskriminacije i provedbu javnih politika suzbijanja diskriminacije;

2) Osigurati kontinuiranu edukaciju stručnjaka (budućih pravnika, odvjetnika i sudaca) o primjeni Zakona o suzbijanju diskriminacije, te primjeni antidiskriminacijskog prava EU i Vijeća Europe: direktiva EU i prakse Europskog suda pravde i Europskog suda za ljudska prava;

3) Pratiti i reagirati na pojavnosti/prevalenciju različitih oblika izravne, neizravne diskriminacije, segregacije i uznemiravanja na rasnoj, etničkoj, nacionalnoj osnovi ili osnovi boje kože i

4) Pružati pravnu pomoć žrtvama diskriminacije i provoditi stratešku litigaciju s naglaskom na udružne tužbe.

KRATKI OPIS DO SADA PROVEDENIH AKTIVNOSTI NA PODRUČJU ZAŠTITE I PROMICANJA LJUDSKIH PRAVA S NAGLASKOM NA SUZBIJANJE DISKRIMINACIJE I JAČANJE PROVEDBE ZAKONA O SUZBIJANJU DISKRIMINACIJE

Centar za mirovne studije se bavi zaštitom i promicanjem ljudskih prava od svoga osnutka 2006. godine, a aktivnostima u području suzbijanja diskriminacije se bavi od 2005. godine, dok posebno aktivno na tome radi od 2008. godine, u vrijeme donošenja Zakona o suzbijanju diskriminacije. Do sada smo provodili velik broj projekata i aktivnosti u ovom području.

A) PROJEKTI – IZBOR, S NAGLASKOM NA SUZBIJANJE DISKRIMINACIJE

Centar za mirovne studije je u 20 godina djelovanja proveo cijeli niz projekata koji se bave zaštitom i promicanjem ljudskih prava, a u posljednjih nekoliko godina provodili smo nekoliko projekata koji se bave prvenstveno suzbijanjem diskriminacije. To su:

1. Razotkrivanje diskriminacije pri zapošljavanju pripadnica i pripadnika osoba iz marginaliziranih skupina - 2005. godina

Cilj projekta bio je ukazati na diskriminatorna ponašanja i prakse poslodavaca u privatnom, javnom i državnom sektoru prilikom zapošljavanja pripadnica i pripadnika ranjivih skupina: žene, pripadnici romske i srpske nacionalne manjine, osobe s invaliditetom, osobe s psihičkim teškoćama, osobe s intelektualnim teškoćama, seksualne manjine i HIV pozitivne osobe.

2. Potpora provedbi Zakona o suzbijanju diskriminacije I

Od 1. siječnja 2009. u RH na snazi je novi Zakon o suzbijanju diskriminacije (ZSD) a svrha provedbe ovog projekta je bila ojačati kapacitete svih interesnih skupina koje su u doticaju sa zakonom kao i provesti istraživanje i nacionalnu javnu kampanju. U projekt smo krenuli sa stavom da je sam ZSD kvalitetan ali da je potrebno pružiti podršku implementaciji ZSD te raditi na širem društvenom kontekstu unutar kojega Zakon postoji. Tako smo radili na edukativnim i istraživačkim aktivnostima, te proveli nacionalnu medijsku kampanju. Na ovom projektu bili smo aktivni partneri Vladinom Uredu za ljudska prava te Uredu Pučkog pravobranitelja.

3. Potpora provedbi Zakona o suzbijanju diskriminacije II

Cilj je ovog projekta bio posvetiti se sustavnijem praćenju provedbe antidiskriminacijske politike i unaprjeđenju postojećeg policy okvira u RH te jačanju kapaciteta organizacija civilnog društva (OCD) u borbi protiv diskriminacije.

4. Zajedno protiv diskriminacije LGBT osoba

Cilj projekta je bio raditi na smanjenju diskriminacije, ali i zločina iz mržnje prema lezbijkama, gejevima, biseksualnim i transrodnim (LGBT) osobama u Hrvatskoj. U sklopu projekta provodili smo treninge za djelatnike policije, državnih odvjetništava, suce i sutkinje Općinskog građanskog suda u Zagrebu, djelatnike ombudsmana te odvjetnike/ce iz privatnih praksi i pravnike/ce iz OCD-a. Poseban

naglasak stavljen je na policiju. Kroz zajedničku suradnju željeli smo podići kapacitete djelatnika/ca policije prilikom susretanja sa zločinom iz mržnje, poglavito prema LGBT osobama, ali i upoznati djelatnike/ce policije sa specifičnim okolnostima zločina iz mržnje prema LGBT osobama.

5. Jačanje organizacija civilnog društva za učinkovitu provedbu i praćenje provedbe antidiskriminacijske politike u Hrvatskoj

Cilj je povećati učinkovitost OCD-a u neovisnom praćenju, analizi i formuliranju politika te javnom zagovaranju usmjerenom na antidiskriminacijske politike. Konkretnije: stvaranje institucionalnih, stručnih i menadžerskih kapaciteta u civilnom društvu i stručnoj zajednici za kontinuirano poboljšanje pravnog i političkog okvira, kao i pružanje potpore i usluga vezanih uz borbu protiv diskriminacije.

6. U ime jednakosti

Ovo je projekt u okviru natječaja Progress koji smo provodili u 2014. i 2015. godini. Ciljevi projekta su bili: podizanje razinu zaštite od diskriminacije i zločina iz mržnje provođenjem aktivnosti usmjerenih na pružanje edukacije o Zakonu o suzbijanju diskriminacije i drugim relevantnim zakonima, te djelovati na njihovo kvalitativno unapređivanje; osiguravanje nadzora dosljedne provedbe Zakona o suzbijanju diskriminacije i identificiranje kritičnih područja društvenog života kao i i diskriminacijom podložnih ranjivih društvenih skupina te rad na stvaranju društvenog konteksta u kojem je diskriminacija neprihvatljiv oblik ponašanja. Naglasak projekta je rad na podizanju kapaciteta OCD, pravobraniteljskih institucija, akademske zajednice i Državnog zavoda za statistiku za istraživanje pojavnosti i uzroka diskriminacije i unapređivanju njihove međusobne suradnje.

7. Protiv rasizma i ksenofobije: za etničku i izbjegličku jednakost

Projekt „Protiv rasizma i ksenofobije – za izbjegličku i etničku jednakost / Racism and Xenophobia: For Refugee and Ethnic Equality (RAX FREE)“ provodi Centar za mirovne studije u suradnji s partnerskim organizacijama – Centrom za istraživanje etničnosti, državljanstva i migracija pri Fakultetu političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu i Društvom Afrikanaca u Hrvatskoj. Ideja projekta je osnaživanje organizacija civilnog društva kao ravnopravnih partnera u provedbi politika za zaštitu ljudskih prava kroz uspostavu suradnje između državnih i istraživačkih institucija i organizacija civilnog društva. Prikupljeno znanje i informacije kroz provedbu projekta pomoći će pri zalaganju za pravedniju provedbu politika za zaštitu ljudskih prava na nacionalnoj i europskoj razini. Uspostavom partnerskog odnosa između različitih sektora žele se poboljšati prijedlozi, učinci i dosezi javnih politika vezanih uz ljudska prava. Ciljevi projekta su: stvoriti bazu znanja kao doprinos u procesu stvaranja i nadzora (mjera) javnih politika, osiguravanje prostora za konzultacije s državnim institucijama i agencijama koje provode zakone vezane uz ljudska prava, konkretnije, politike koje se bave uzrocima rasizma, ksenofobije i diskriminacijom. Nadalje, partneri provode izravne aktivnosti u obliku pravne i direktne pomoći, kao i aktivnosti osvještavanja domaćih i europskih aktera o opasnosti jačanja (ekstremne) desnice. Naposljetku, partneri sukladno rezultatima istraživanja i razmjenom znanja kroz edukacije i zajedničke sastanke, ta znanja pretaču u programe građanskog obrazovanja u području ljudskih prava i demokratskog građanstva.

8. Mjerenje (ne)jednakosti u Hrvatskoj

Projekt kojega provodimo kroz 2016. i 2017. godinu u širokom partnerstvu s: Uredom za ljudska prava i prava nacionalnih manjina, Uredom pučke pravobraniteljice, Pravosudnom akademijom, Srpskim narodnim vijećem i Institutom Ludwig Boltzmann. Aktivnosti u projektu se sastoje od niza edukacija za pravosudna tijela i medije, velikog broja istraživanja koja provode partneri s ciljem praćenja provedbe antidiskriminacijskih politika i odredbi o načelu jednakog postupanja, senzibilizacijske kampanje na internetu i u javnosti te zagovaračkih aktivnosti s ciljem poboljšanja sustava praćenja podataka o (ne)jednakosti.

B) PRUŽANJE PRAVNE POMOĆI

Centar za mirovne studije pruža besplatnu pravnu pomoć u diskriminacijskim slučajevima, kako kroz pružanja besplatnog zastupanja pred sudom, podizanja udružnih tužbi tako i kroz izvansudsko rješavanje problema kroz komunikaciju s nadležnim institucijama. Mnoge slučajeve nismo mogli dovesti pred sud jer se osobe nisu osjećale dovoljno hrabrim sudjelovati / procijenile su rizike sudskog parničenja.

Centar za mirovne studije posebno pokriva osnove: rasu/etnicitet, nacionalnost, jezik a posredno u suradnji s drugim organizacijama pokriva i rodni identitet/izražavanje i spolnu orijentaciju.

U 2010. smo podnijeli tri udružne tužbe, zajedno s organizacijama: Lezbijska organizacija Rijeka - Lori, Zagreb Pride, Domino i CMS.

- Marković:

U medijima počinjena izravna diskriminacija na temelju seksualne orijentacije: izjavio da nogomet mogu igrati samo zdravi ljudi, da dok je on predsjednik HNS-a gayevi neće igrati za reprezentaciju Hrvatske. 22.11.2010. podnesena Županijskom sudu udružna tužba: Lori, Zagreb Pride, Domino i CMS. 2.5.2011. presuda Županijskog suda, sud je odbio žalbu kao neosnovanu, utvrdio je uznemiravanje prema Zakonu o suzbijanju diskriminacije, ali je promašena pasivna legitimacija, odnosno: tuženik Marković kao fizička osoba nije u poziciji utvrđivati kriterije za izbor u reprezentaciju već je to Hrvatski nogometni savez. Međutim UEFA je kaznila Markovića zbog homofobnih izjava njega kao predsjednika HNS-a. Marković je na kraju pravomoćno osuđen za diskriminaciju.

- Mamić:

U medijima počinjena izravna diskriminacija na temelju seksualne orijentacije „gay nogometaši ne mogu igrati za reprezentaciju“. Drugo tuženik dalje navodi kako se homoseksualci mogu baviti drugim poslovima kao što su „baletani, tekstopisci ili novinari“. 22.11.2010. podnesena je Županijskom sudu udružna tužba: Lori, Zagreb Pride, Domino i CMS. Županijski sud odbacuje 24.3. 2011. tužbeni zahtjev, smatra da nije bilo diskriminacije već da je tuženik izrekao svoje mišljenje koristeći se slobodom prava izražavanja. Pravomoćnom odlukom je Mamić oslobođen, ali je CMS pokrenuo postupak za reviziju te odluke, te se završna odluka u ovom predmetu još čeka.

- Jurčević:

2010. godine tekstovima na svojem privatnom blogu osvrćući se na Beogradski pride diskriminirao, poticao na diskriminaciju i uznemiravao na osnovi spolne orijentacije nazivajući LGBT osobe »bolesnima, perverzima, besramnim jadnicima, osobama bolesnih usmjerenja, nenormalnima, perverznim i nastranim osobama«. Županijskom sudu je podnesena udružna tužba: Lori, Zagreb Pride, Domino i CMS U 10. mjesecu 2011. Županijski sud u Rijeci je utvrdio diskriminaciju na temelju seksualne orijentacije, zabranio daljnje objavljivanje na blogu kojim bi diskriminirao naložio da se ukloni tekst i naložio da se presuda objavi u dnevnim novinama na trošak tuženika.

U 2011. i 2012. smo osigurali besplatnu pravnu pomoć (pokrenuli) 1 sudski postupak: Ignac - Balog učenice srednje škole koje nisu mogle dobiti praksu jer su Romkinje, dakle diskriminacija u obrazovanju ne temelju etničke pripadnosti. Nepravomoćnom prvostupanjskom presudom od 7.2.2012. utvrđena je diskriminacija, zabranjuje se daljnja diskriminacija i dodijeljena je naknada štete. CMS se umiješao na početku postupka, udruga Romi za Rome se umiješala sredinom postupka, a Pučki pravobranitelj je prisustvovao raspravama da bi se pred kraj postupka umiješao. Također, diskriminacija je utvrđena pravomoćnom sudskom presudom u 2013. godini.

Neki od slučajeva na kojima smo radili/radimo uključuju:

1.T. C: azilant, u izvanbračnoj zajednici s hrvatskom državljanom, roditelji djeteta starog pola godine, radi se o nemogućnosti sklapanja braka zbog administrativnih uvjeta: nemogućnost pribavljanja rodnog lista koji nije stariji od 3 m. Propisi se tumače na način kao da je obični stranac i mora udovoljavat pretpostavkama koje vrijede za strance. Odredba Obiteljskog zakona se mogu tumačiti na način da matičar na temelju izjava ženika utvrdi pretpostavke za sklapanje braka, međutim matičar je donio odluku da ne ispunjava pretpostavke za sklapanje braka. Podnijeli smo upravnu tužbu protiv spornog rješenja, donesena je odluka u prvom stupnju kojom se odbija žalba i potvrđuje rješenje matičara. Daljnji koraci su paralelno se obraćati Visokom upravnom sudu, ustavnom sudu i Europskom sudu za ljudska prava.

2. T.I.A., državljanin Nigerije, izvanbračni suprug hrvatske državljanke, otac polugodišnjeg djeteta, pri pokušaju reguliranja statusa u RH, Policijska postaju Dugo Selo izdaje rješenje o napuštanju RH u roku od 30 dana ne uvažavajući obiteljske prilike. Podnijeli smo upravnu tužbu zbog povrede članka 100. Zakona o strancima, članka 35. i 62. stavak 1 Ustava RH, čl. 8. zajedno sa člankom 13. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i članka 3. stavka 1. Konvencije o pravima djeteta. Upravni sud je donio privremenu mjeru kojom se obustavlja izvršenje spornog rješenja dok se upravni spor ne riješi.

3. M.S., državljanin RH, podrijetlom iz Jordana, medicinski tehničar u hitnoj u Zagrebu. nakon što je u svoj ormarić na poslu dobio 4 prijeteće poruke: Smrdljivi Arape, odlazi iz Hrvatske, nacrtani nož na kojem se cijedi krv, poslodavac nije poduzeo nikakve mjere da zaštiti dostojanstvo radnika da ga zaštiti od diskriminacije te ga je stavio na popis radnika koje treba rasporediti kao višak. CMS se umiješao u antidiskriminacijsku parnicu na strani tužitelja, postupak je u tijeku pred Općinskim radnim sudom u Zagrebu.

4. S.M., pripadnica srpske nacionalne manjine, bivša supruga povratnika, pružili smo pravnu pomoć pri ostvarenju prava na ostvarenje roditeljske skrbi odnosno odluke s kojim će roditeljem dijete živjeti. Pri tome smo se susreli sa problematičnim radom Centra za socijalnu skrb Pakrac te smo se obraćali Ministarstvu socijalne politike i mladih međutim bez uspjeha. Postupak još traje te se obraćamo CZSS sa prijedlozima oko rješavanja problema.

5. B.Š., povratnica, pripadnica srpske nacionalne manjine iz Daruvara, diskriminacija pri zapošljavanju. Nakon skoro 20 godina javljanja na natječaj za radno mjesto odgajateljice u vrtiću ne dobiva radno mjesto (osim na kraći period). Podnijeli smo aplikaciju pred Europskim sudom za ljudska prava zbog kršenja čl. 6. Konvencije koji se odnosi na pravično suđenje, čl.14. u vezi čl.6. Konvencije koji se odnosi na zabranu diskriminacije u ostvarenju prava na pravično suđenje te čl.1. Protokola 12 Konvencije koji se odnosi na zabranu diskriminacije. Europski sud je aplikaciju proglasio nedopuštenom (ne znamo iz kojeg razloga jer ESLJP nije dužan navesti razloge).

6. B.Š., pripadnica srpske nacionalne manjine iz Ogulina, također se javlja na natječaje za posao unazad 20 godina te ne dobiva zaposlenje. Umiješali smo se u individualnu antidiskriminacijsku parnicu u fazi revizije nakon što je Županijski sud u Karlovcu odbio žalbu i potvrdio negativnu prvostupanjsku presudu. Problematično je postupanje prvostupanjskog suda koji je izrijekom rekao da je na tužiteljici teret dokazivanja što predstavlja nepoznavanje procesnih pravila u postupcima diskriminacije.

6) Slučaj Milice Miladinović ; povratnice koja ne može ostvariti pravo vlasništva na kući koja je data na privremeno korištenje hrvatskom branitelju.

Antidiskriminacijski tim nastavlja dva puta tjedno u suradnji sa Pravnom klinikom davati pravne savjete u Kući ljudskih prava, a imamo i status organizacije pružateljice besplatne pravne pomoći sukladno Zakonu o besplatnoj pravnoj pomoći.

C) ORGANIZACIJA EDUKACIJA, TRENINGA I KONFERENCIJA (IZBOR, S NAGLASKOM NA SUZBIJANJE DISKRIMINACIJE)

Budući da je jedna od osnovnih misija Centra za mirovne studije promicanje društvene promjene kroz razne vrste edukacije, organizirali smo velik broj edukacija raznih dionika, prvenstveno aktivista/inja organizacija civilnog društva, odvjetnik/ca, sutkinja/sudaca itd. Samo neki od njih su:

1. **Dvodnevni trening o ZSD za odvjetnike/ice, 2009. godina** - Trening je prošlo 23 odvjetnika/ica. Predavači/ice: prof. Robert Wintemute, Kings College London, Goran Selanec, LL. M., Lovorka Kušan, odvjetnica.

2. **Dvodnevni trening za pripadnike/ice nevladinog sektora i medija, 2009. godina** – Trening su prošle 24 osobe. Predavači/ice: Jagoda Novak, Centar za ljudska prava, prof. Gordana Vilović, Fakultet političkih znanosti, dr.sc. Ivana Radačić, Lovorka Kušan, odvjetnica.

3. **Dvodnevni trening za pripadnike/ice poslovnog sektora, 2009. godina** - Treningu prisustvuje 20 osoba iz poslovnog sektora. Predavači/ice: prof. Christa Tobler, Leiden Law School, dr.sc. Ivana Radačić, Luka Benko, LLM – MA Europsko pravo.

4. **Nacionalna konferencija o Zakonu o suzbijanju diskriminacije 2009. godine** - organizirana u suradnji sa Vladinim uredom za ljudska prava.

5. **Četiri treninga za suce o Zakonu o suzbijanju diskriminacije, 2010. godina** – ova su četiri treninga organizirana u Vukovaru, Zagrebu, Rijeci i Splitu i polazilo ih je više desetaka sudaca iz raznih dijelova Republike Hrvatske.

6. **Bazični treninzi o Zakonu o suzbijanju diskriminacije, 2010. godina** – treninge u organizaciji CMS-a prošlo je nekoliko desetaka aktivista/inja organizacija civilnog društva i odvjetnika/ca.

5. **Simulacija suđenja (moot court), 2011. godina** - Jednodnevna radionica za pravnike/ce zaposlene u OCD i aktiviste/kinje koji su već upoznati s mehanizmima iz Zakona o suzbijanju diskriminacije, rad na dva hipotetska slučaja diskriminacije. Prisustvovalo je sveukupno 30 sudionika/ca.

6. **Edukacija o suzbijanju nasilja protiv LGBT osoba, Policijska akademija, 2011. godina** – Teme koje je edukacija obuhvaćala su bile: uvod u LGBT terminologiju, Uvod u LGBTIQ prava kao ljudska prava, Postupanje sa žrtvama zločina iz mržnje protiv LGBT osoba, Zločin iz mržnje protiv LGBT osoba, Suradnja policijskih službenika/ica s organizacijama civilnog društva i LGBT udrugama. U dva dana 220 polaznika/ca temeljnog tečaja pri Policijskoj akademiji prošlo je edukaciju.

7. **Edukacija o suzbijanju nasilja protiv LGBT osoba, Policijska uprava splitsko - dalmatinska, 2011. godina** - Teme: Uvod u LGBT terminologiju, Uvod u LGBTIQ prava kao ljudska prava, Postupanje sa žrtvama zločina iz mržnje protiv LGBT osoba, Zločin iz mržnje protiv LGBT osoba, Suradnja policijskih službenika/ica s organizacijama civilnog društva i LGBT udrugama. Bilo je 35 sudionika/ca – službenika/ca iz policijskih postaja pod upravom PU splitsko-dalmatinske, a koji se bave suzbijanjem terorizma i ekstremnog nasilja.

7. **Regionalna konferencija o suzbijanju diskriminacije, siječanj 2011. godine** - na konferenciji su sudjelovali/e predstavnici/e institucija koje se bave suzbijanjem diskriminacije, u prvom redu Ured pučkog pravobranitelja te brojni predstavnici/e organizacija civilnog društva iz Hrvatske te zemalja regije - Srbije i Bosne i Hercegovine.

8. **Edukacija o diskriminaciji i zločinu iz mržnje prema LGBT osobama, Pravosudna akademija, 2011. godina** - Teme: Uvod u LGBT terminologiju - osnove diskriminacije LGBT osoba, Novi Kazneni zakon, Zločini iz mržnje prema LGBT osobama, Antidiskriminacijsko pravo u odnosu na LGBT osobe, Diskriminacija na području rada i radnih uvjeta . Bilo je 27 sudionika/ca (sudaca/sutkinja Općinskih i Županijskih državnih odvjetništava te sudaca/sutkinja Općinskog građanskog suda u Zagrebu)

9. **Edukacija o suzbijanju diskriminacije i zločina iz mržnje protiv LGBT osoba, Kuća ljudskih prava Zagreb, 2011. godina** - Teme: Uvod u LGBT terminologiju - osnove diskriminacije LGBT osoba,

Osnove antidiskriminacijskog prava u odnosu na LGBT osobe, Postupak po antidiskriminacijskim tužbama prema Zakonu o suzbijanju diskriminacije, Uloga pučkog pravobranitelja u suzbijanju diskriminacije LGBT osoba, Diskriminacija u radnom pravu, Novi Kazneni zakon – zločini iz mržnje. Bilo je 18 sudionika/ca (osoblje Ureda pučkog pravobranitelja, Ureda pravobraniteljice za ravnopravnost spolova i Ureda pravobraniteljice za osobe s invaliditetom, odvjetnici/e privatnih iz praksi te pravnici/e zaposleni/e u OCD)

10. Trening o udružnim tužbama po Zakonu o suzbijanju diskriminacije 2012. – na jednodnevnom je treningu sudjelovalo 25 predstavnika/ca organizacija civilnog društva i odvjetnika/ca. Predavačice: odvjetnice Lina Budak, Dijana Kesonja i Lovorka Kušan.

11. Napredna edukacija «Analiza dizajna i implementacije antidiskriminacijskih politika», Kuća ljudskih prava i Šibenik, 2012. godina – Teme prvog dijela treninga: Uvod u proces stvaranja javnih politika, Osnove analize javnih politika (analitički postupci), Definiranje policy problema i formuliranje javnih politika, Elementi dizajna javnih politika i načini njegovog vrednovanja (ciljevi, logika uzročnosti, instrumenti, ciljana populacija, implementacijska struktura), Analiza implementacije javnih politika, Analiza učinaka i njihovo vrednovanje (evaluacija). Na drugom dijelu treninga smo radili na analizi dizajna Nacionalnog plana za borbu protiv diskriminacije, kao i na analizi njegove implementacije. Na prvom dijelu treninga je sudjelovalo 35 predstavnika organizacija civilnog društva i pravobraniteljskih institucija, dok je na drugom sudjelovalo 15 predstavnika OCD i pravobraniteljskih institucija. predavačica: Anka Kekez Koštro, FPZG.

12. Serija edukacija u 2015. godini namijenjena odvjetnicima koji se bave ljudskim pravima, a s kojima surađujemo dugi niz godina. Teme edukacija: pravni sustav Europske Unije i organizacija Suda pravde, europsko antidiskriminacijsko pravo, načini i metode pretraživanja pravnih baza (EUR Lex i Curia) kao i edukacija o članku 3. Europske konvencije za ljudska prava i načelu *non refoulement* te članku 3. i uvjetima u zatvorima i detenciji.

13. U 2016. godini održali smo tri dvodnevne edukacije za suce kaznenih i parničnih sudova. Edukacije su pružile uvid u međunarodnu, EU i nacionalnu legislativu u području suzbijanja diskriminacije i rasizma, a poseban naglasak je dan pojedinim materijalnim i proceduralnim pravnim institutima (poput izravne i neizravne diskriminacija, spolnog uznemiravanja, kvalificiranih oblika kaznenih djela, govora mržnje i raspodjele tereta dokaza). Edukacije su uključivale praktičan i participativan rad, diskusiju te analizu relevantne sudske prakse. Edukacije su vodili Goran Selanec, pravni stručnjak, Goranka Barać Ručević, sutkinja Županijskog suda u Zagrebu te Tena Šimonović Einwalter, zamjenica Pučke pravobraniteljice.

14. Edukacije za državne odvjetnike županijskih i općinskih državnih odvjetništava. U 2016. godine održali smo dvije dvodnevne i jednu jednodnevnu edukaciju. Poput edukacija za suce, i edukacije za državne odvjetnike pružile su uvid u zakonski okvir u području borbe protiv diskriminacije i rasizma. Obrada pojedinih materijalno pravnih i procesno pravnih instituta bila je prilagođena posebnim potrebama struke. Ovaj set edukacija također su vodili Goran Selanec i Tena Šimonović Einwalter te Mladen Crnjaković, zamjenik županijske državne odvjetnice u Županijskom državnom odvjetništvu u Zagrebu. Provedbeni partner svih ovih edukacija bila je Pravosudna akademija.

15. Dvije stručne konferencije na temu prikupljanja podataka o (ne)jednakosti:

a) u **2015. godini** - prikupljanje podataka o (ne)jednakosti i poteškoćama pri praćenju provedbe javnih politika vezanih za suzbijanje diskriminacije i općenito analize podataka o položaju marginaliziranih društvenih skupina. Cilj konferencije bio je okupiti relevantne aktere koji sudjeluju u donošenju i provedbi javnih politika suzbijanja diskriminacije i koji u svom radu prikupljaju podatke o (ne)jednakosti: predstavnike institucija na nacionalnoj i lokalnoj razini, akademske zajednice, sindikata i organizacija civilnog društva.

b) u **2016. godini** - u suradnji s Uredom za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade Republike Hrvatske i Institutom za ljudska prava Ludwig Boltzmann iz Beča organizirao konferenciju o dobrim praksama i izazovima u prikupljanju podataka o (ne)jednakosti. Konferencija je dio zajedničkih napora organizatora u podizanju kvalitete dizajna, provedbe, praćenja i evaluacije antidiskriminacijskih politika kroz uspostavljanje platforme za prikupljanje i analizu podataka o (ne)jednakosti u Hrvatskoj te razmjenu iskustva u prikupljanja podataka u Europi. Ovom konferencijom željeli smo potaknuti raspravu o perspektivama poboljšanja prikupljanja podataka u području suzbijanja diskriminacije i zaštite ljudskih prava, koje bi u budućnosti mogle rezultirati i kvalitetnijim javnim politikama u ovome području. Cilj konferencije bio je okupiti relevantne aktere koji sudjeluju u donošenju i provedbi javnih politika suzbijanja diskriminacije i koji u svom radu prikupljaju podatke o (ne)jednakosti: predstavnike institucija na nacionalnoj i lokalnoj razini, akademske zajednice, sindikata i organizacija civilnog društva.

D) ORGANIZACIJA KAMPANJA (IZBOR, S NAGLASKOM NA DISKRIMINACIJU)

- Produkcija i promocija dokumentarnog filma „**Na ovom radnom mjestu nema mjesta za vas**“
- **Javna kampanja o Zakonu o suzbijanju diskriminacije** (na nacionalnoj razini), billboardi, citylight, plakati i letci.; 2009. godina
- **Javna kampanja „Jer nam je stalo!“**, 2011. godina - s partnerskim organizacijama Udruženje Zagreb Pride i Domino - Queer Zagreb napravili smo kampanju koja se sastoji od postera i billboarda, radijskog džingla i TV spota.
- **Emisije o diskriminaciji, 2010. godina** – u produkciji Čakule kroz život emitirano je pet emisija o diskriminaciji na lokalnim televizijama u Republici Hrvatskoj.
- **Kampanja Građani glasaju protiv**, 2013. godina - CMS je zajedno s nekoliko partnerskih organizacija koordinirao ovu kampanju, koja je bila usmjerena na javno zagovaranje podržavanje opcije protiv na referendumu kojim se brak Ustavom definirao kao isključivo zajednica žene i muškarca.
- Kampanja **"Sve boje su lijepe"**, 2014. godine. CMS je zajedno s partnerima Fade-in i navijačkom skupinom Bijeli anđeli, a tijekom Svjetskog nogometnog prvenstva u Brazilu organizirao koncerte u pet gradova u Hrvatskoj, te producirao dva tv spota koji su se prikazivali na nacionalnim TV postajama.
- **Kampanja „Ne postoje oni i mi. Svi smo ljudi.“**, 2015. i 2016. godina. CMS je u sklopu Inicijative za podršku izbjeglicama kroz šest televizijskih spotova u kojima sudjeluju volonteri koji mjesecima pomažu izbjeglicama u izbjegličkim kampovima, na granicama, na kolodvorima

naglašava kako svojom podrškom ljudi šalju jasan znak da Hrvatska mora ostati humana i zemlja otvorenih vrata.

E) PUBLIKACIJE I ISTRAŽIVANJA (IZBOR, S NAGLASKOM NA SUZBIJANJE DISKRIMINACIJE)

Proteklih godina Centar za mirovne studije izdao je niz publikacija i naručio nekoliko istraživanja vezanih uz diskriminaciju i provedbu politika suzbijanja diskriminacije u Republici Hrvatskoj u suradnji s drugim organizacijama i institucijama. Ovo su neke od publikacija koje smo izdali ili na kojima smo surađivali:

Bosanac, G. (ur.) **Istraživanje o stavovima i razini svijesti o diskriminaciji i pojavnim oblicima diskriminacije**, Ured za ljudska prava Vlade RH i Centar za mirovne studije, Zagreb, 2009.

Grgić, A. i ostali (ur.), **Vodič uz Zakon o suzbijanju diskriminacije**, Ured za ljudska prava Vlade Republike Hrvatske, Zagreb, 2009.

Manjine za manjine - zakonodavni okviri i dobre prakse međuetničke suradnje zemalja Zapadnog Balkana i Europske unije, Centar za mirovne studije, Zagreb, 2010.

Šimonović Einwalter, T. i Petričušić, A., **Priručnik o ljudskim pravima s naglaskom na zaštitu prava nacionalnih manjina**, Centar za mirovne studije, Zagreb, 2011.

Bužinkić, E. i Kranjec, J., **Integracijske politike i prakse u sustavu azila u Republici Hrvatskoj. Uključivanje azilanata i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u hrvatsko društvo**, Centar za mirovne studije, Zagreb, 2012.

Lalić, S. i Senta, C. (ur.), **Izveštaj o provedbi Zakona o suzbijanju diskriminacije u 2011. godini**, Centar za mirovne studije, Zagreb, 2012.

Novak, J. (ur.), **Kako suzbijati diskriminaciju - Izveštaj o praćenju provedbe Zakona o suzbijanju diskriminacije u Hrvatskoj za 2009. godinu i praksa Europskog suda za ljudska prava**, Centar za mirovne studije, Zagreb, 2010.

Crnić, I. i ostali, **Primjena antidiskriminacijskog zakonodavstva u praksi**, Centar za mirovne studije, Zagreb, 2011.

Popov, M. (ur.), **Priručnik o suzbijanju nasilja protiv LGBT osoba za policijske djelatnike/ce**, Zagreb Pride i Centar za LGBT ravnopravnost, Zagreb, 2011.

Jurčić, M.(ur.), **Priručnik za suzbijanje diskriminacije i nasilja protiv LGBT osoba**, Zagreb Pride i Centar za LGBT ravnopravnost, Zagreb, 2011.

Božić Krstanović, Lj. i Lalić, S., **Koliko jednakosti? praćenje provedbe Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći i Zakona o suzbijanju diskriminacije – izvještaj za 2012. godinu**, Centar za mir, nenasilje i ljudska prava Osijek, Osijek, 2013.

Selanec, G., **Seminarski priručnik – Pomoćni materijali za pripremu za nastavu na predmetu Antidiskriminacijsko pravo u pravnom poretku Europske Unije**, Centar za mirovne studije, Zagreb, 2013.

Bužinkić, E. i Kranjec, J. (ur.), **Pregled zakonodavnog i institucionalnog okvira za zaštitu stranaca u Hrvatskoj**, Centar za mirovne studije, 2013.

Selanec, G., **Zbirka izabranih presuda – Kritički pregled na primjenu antidiskriminacijskih jamstava u praksi Suda pravde Europske unije**, Centar za mirovne studije, Zagreb, 2013.

Lalić, S., **Zastupljenost i indikatori diskriminacijskih i ksenofobičnih stavova u republici Hrvatskoj**, Centar za mirovne studije, Zagreb, 2013.

Župarić- Iljić, D. (ur.), **Zbornik Prvih deset godina razvoja sustava azila u Hrvatskoj (s osvrtom na sustave azila u regiji)**, Institut za migracije i narodnosti, Kuća ljudskih prava i Centar za mirovne studije, Zagreb, 2014.

Izazovi integracije - izvještaj je za 2013. godinu o rasizmu, ksenofobiji i etničkom ekskluzivizmu u hrvatskom društvu, Centar za mirovne studije, Zagreb, 2014.

Vidović, T. (ur.), **Interkulturalne prakse - s izbjeglicama i za izbjeglice**, Centar za mirovne studije, Zagreb, 2014.

Georgiev, M. (ur.), **Praktični vodič - ekstradicija i azil**, Centar za mirovne studije, Zagreb, 2014.

Georgiev, M. i Brnardić, S., **Analiza kvalitete presuda Upravnog suda u Zagrebu u postupcima azila za 2012. i 2013. godinu**, Centar za mirovne studije, Zagreb, 2014.

Bužinkić, E. (ur.), **Vodič kroz socio-ekonomska prava izbjeglica**, Centar za mirovne studije, Zagreb, 2014.

Brnardić, S. i dr., **Izazovi integracije – izvještaj za 2014. godinu**, Centar za mirovne studije, Zagreb, 2015.

Bakalović, V. i dr., **Izvještaj o rasizmu, ksenofobiji i etničkom ekskluzivizmu Centra za mirovne studije za 2015. godinu**, Centar za mirovne studije, Zagreb, 2016.

Kroz 2016. godinu Centar za mirovne studije je u sklopu programa Ekonomsko-socijalna pravednost proveo istraživanje pod nazivom "Geometar jednakosti". U istraživanju je korišteno standardno mjerilo Ginijeva koeficijenta ekvivalentnog raspoloživog dohotka. Rezultati istraživanja pokazuju da se sustavna javna ulaganja u suzbijanje i smanjenje društvenih nejednakosti putem socijalnih transfera, javnog obrazovanja, univerzalnog zdravstvenog osiguranja i socijalnih usluga u zajednici isplate, ne samo radi ostvarenja ljudskih prava i dostojanstva svakog pojedinca, već i radi ekonomske održivosti i razvoja društva u cjelini. Istraživanje je dostupno na web podstranici CMS-a koja je jedan od ključnih rezultata projekta - sveobuhvatna baza podataka od postojećih istraživanja i pokazatelja i različitih službenih izvora o nejednakostima u Hrvatskoj, koja obuhvaća podatke o nejednakostima u području ekonomije, socijalne zaštite, zdravstva, okoliša i infrastrukture, društvene

participacije, pravosuđa i obrazovanja. Ta će se baza podataka redovito ažurirati, a trebala bi u prvome redu služiti istraživačima i svima drugima koji se bave tim pitanjima, ali i svima onima koji se bave javnim zagovaranjima i javnim politikama, kako bi sve podatke imali dostupnima na jednome mjestu te u njima našli argumentacijsku bazu za svoje inicijative.

U periodu od veljače do listopada 2016. godine, CEDIM – Centar za istraživanje etničnosti, državljanstva i migracija pri Fakultetu političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu je za potrebe zajedničkog projekta kojeg provode s Centrom za mirovne studije proveo terensko istraživanje (ukupno 120 intervjua i tri fokus grupe) s četiri skupine aktera: općom populacijom, pripadnicima nacionalnih manjina, izbjeglicama i tražiteljima azila te dionicima sustava. Fokus istraživanja bile su društvene percepcije odnosa prema "drugome" i "drugačijem" - nacionalnim manjinama, te različitim skupinama useljenika (izbjeglicama i drugim migrantima). Istraživački tim bio zainteresiran za dva ključna pitanja: (a) kako se konstruiraju društvene percepcije "drugoga i drugačijega" (koji su dominantni stavovi opće populacije i kako to definira položaj ovih skupina u društvu); te (b) kako to možemo objasniti (izvori i uzroci diskriminacije i ksenofobije). Navedeni rezultati važni su za razmatranje izvora društvenih stavova te stvaranja preporuka za njihovo rješavanje.